

Ako máme hľadiť na svätých, II. časť: Čo nám svätí hovoria, symbolizujú a ukazujú?

Ladislav Tomcsányi

1. januára 2022 ✝ Cirkev

Zdroj: flickr.com

dokončenie I. časti

Svätí, ako sme videli, sú zázrakmi milosti Ježišovej a akoby úplným rozvinutím ľudských síl. Preto už rukolapným znázorňovaním nám hlásajú jestvovanie a bohatstvo Božej milosti. Z jednej strany jej hojnosť a silu, z druhej strany správnu cestu, po ktorej máme kráčať; výkonnú silu a cenu ľudskej usilovnosti, čo všetko môže človek vykonať pri dobrej vôli.

1) Hlásajú skutočnosť milosti. Dnešný človek ľahko zabúda, že v Kristovi Boh sa stal človekom. Prijal na seba nevysloviteľné poníženie a utrpenie. Ale to všetko sa stalo nie nadarmo. Hriech je najväčšie zlo, mať účasť na živote najsvätejšej Trojice je najväčšie dobro. Preto milosť je najdrahšia skutočnosť, hoci ju očami vidieť nemôžeme, len z jej účinkov usudzujeme, že jestvuje, a to vo veľkej hojnosti. Len treba s ňou spolupracovať. S milosťou Božou môžeme veľmi ľahko zmôcť svoje časté vášne: žiadostivosť tela, očí a pýchu života. Svätí sa nezdráhali zanechať zmyselnosť a s preveľkou oddanosťou pritúliť sa k Bohu.

Jeho kráľovstvo hľadali s väčšou horlivosťou ako dietky tohto sveta sa derú za pokladmi pominuteľnými, za chýrom, za povestou a rozkošami. Ich život je svedectvom, že Kristov život a jeho evanjelium nie je výplodom ľudského zmýšľania, ale sila a skutočnosť, ktorá svety riadi. Milosť presvitá cez život každého svätca, ich skutky a úspechy, prejavy to dobrotivosti Božej svetia cez tmavé mrákavy tohto života a ako svetlo večnej lampy, prenikajúce do tmy cez okno svätyne, privolávajú blúdiacim: hľa tu je Boh a jeho nadprirodzené svetlo!

Inde nachádzame fakirov alebo fanatikov, inde úctyhodných ľudomilov; ale čistých a obetavých hrdinov lásky k Bohu a k blížnemu nachádzame len v katolíckej Cirkvi. Sú to naši svätci.

2) Svätí hlásajú ďalej hojnosť milosti. V Ježišovi Kristovi sú všetky poklady múdrosti a vo sv. evanjeliu sú všetky smery nasledovania Krista. Aké je bohatstvo v slnečnej žiare Ježišovho Srdca, vidíme len vtedy, keď sa rozvíja v dúhe svätcov. A aké bohatstvo sa skrýva v horčičnom semene svätého evanjelia, pozorujeme len

vtedy, keď ono vzrastie vo veľký košatý strom. Každý svätý je hviezdou na nebeskej oblohe, ktorú Ježiš Kristus rozprestrel na obzore našich duší. A všetci svätí sú akoby obrázkovou knihou, ktorá vo farebných obrazoch nám predkresľuje obsah sv. evanjelia.

3) Svätí hlásajú aj silu milosti. Kto častejšie listuje v životopisoch svätých, udivene zbadá, koľko rás Cirkev prežívala ťažké chvíle, Boh vždy poslal svätcov, v ktorých bola múdrosť liečiť choroby tej doby a sila priviesť život späť do správnych koľají, na zdravú cestu. Svätí sú stĺpy Cirkvi a ich životy sú vlastne jej dejinami. A to nám vlastne dáva do ruky kľúč k pochopeniu ich zvláštneho života, ich správania sa, nad ktorým človek často sa pozastavuje. Ako je to možné, že ten alebo onen svätý vedel to a to tak vykonať? Často to bývajú až neuveriteľné činy. No, preto nechápeme tieto veľkolepé činy, lebo človek sa na ne pozerá iba svojím malým duchovným okienkom. Avšak svätí nám len to ukazujú, že mimoriadne časy vyžadujú mimoriadne skutky.

Svätí sa v tom podobajú cenným drahokamom, ktoré sa v hrubých vrstvách skrývajú pod zemou. Rozprávajú nám o dobách, keď zem bola ešte ohnivá láva, kdežto dnes je už úrodná pôda. Rozprávajú nám o veľkých otrasoch, ktoré do mora ponárali celé svety a iné zas vyzdvihli. Hovoria o minulosti, ktorá sa už nikdy viac nenavrátí. A z ich utrpenia sa zrodilo zlato a diamant pre prítomnosť a budúcnosť. Žulové postavy svätých udržiavajú naše bytie. Pre nich Boh zmilúva sa nad hriešnym svetom, akoby sa bol zmiloval nad desiatimi spravodlivými v Sodome a Gomore. A keď sa tento svet už desať rás, sto rás nezrútil pod ťarchou svojich hriechov, to môžeme ďakovať svätým, ktorí žili a žijú aj dnes medzi nami.

Zdroj: pxhere.com

4) Svätí nám ukazujú správnu cestu, po ktorej máme kráčať, aby sme sa aj my dostali do tej ríše, kde oni už prišli. Oni sú svedkami, že človek je schopný s pomocou Božou sám si vydobýť večné šťastie, večnú radosť a blaženosť. Spolu nám ukazujú aj ľudskú vznešenosť, akú nesmiernu cenu má človek v Božom pláne.

5) Život každého svätého nám neomylnne hlása učenie Ježiša Krista: „*Ved' čo osoží človekovi, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?!*“ (Mt 16,26). To robili a robia muži a ženy, deti aj starci všetkých čias všakového občianskeho postavenia, hodnosti a zamestnania. A tak nám dávajú bohaté úroky z

veľkého talentu, o ktorom hovorí sväté evanjelium. Každému v akomkoľvek postavení ukazujú, ako sa má viesť správny, zdravý život, podľa smerníc v evanjeliu nám daných.

Každý svätý je génus podľa života evanjelia. Oni všetko svoje nadanie obrátili nie na to, aby ľudstvo obohatili nejakým technickým vynálezom, aby tvorili nádherné básne, romány, obrazy, aby sa pýšili vojenskými výkonmi, ale jedine na to aby sa stali vždy viac podobnými Kristovi, večnému vzoru a ako by mohli získať pre Božie evanjelium nový priestor.

Aj z toho je pochopiteľné ich neobyčajné správanie sa voči pokušeniam sveta, v rozširovaní evanjelia a v napomínaní blížnych. Všetchné duše tomu nerozumejú, ba to často aj odsudzujú. Zabúdajú, že veľkí ľudia sú vždy hotoví na veľké, neobyčajné činy. A keď sme ochotní obdivovať veľkosť niektorých básnikov, priateľov, vojakov a vodcov, štátnikov a iných veľikášov, často ešte aj ich hriechu nezvyklosť môžeme venovať uznanie a úctu aj svätým, ich svätým neobyčajnostiam, ktoré sú pre človeka akoby výkričníkmi, telom zakorenenými do viditeľného sveta, dušou zamierenými do večnej vlasti pravdy a svätosti. Sem sa môže dostať každý človek, ktorý je hrdinsky usilovný a v dobrom vytrvalý.

6) Svätí sú preto najväčšími obrancami a svedkami ľudskej vznešenosti. Život a dejiny nesú so sebou toľko smetí, že práve tie najlepšie duše sú hotové zanevrieť na ľudstvo, ba častokrát až nenávidieť jeho predstaviteľov. Svätí skutkom a slovom hlásajú hrdinskú lásku voči každému blížnemu, aj takému, ktorý si ju sám o sebe nezasluhuje, ale ktorého treba milovať z lásky k Bohu.

7) Svätí nás spriatelujú s ľudskou prirodzenosťou. Kým ľudské obludy nám ukazujú, nakoľko môže človek klesnúť až do zverstva, svätí nám znázorňujú do akej výšky sa vie človek pozdvihnúť, ešte aj nad anjelov. Pri pohľade na svätých vidíme, že predsa je dobré byť človekom a Ježiš Kristus predsa neprišiel nadarmo na svet. Ale život svätých nám aj to hovorí, ako sa môže človek stať naozaj ľudským tvorom. Keď nám svätých niekedy predkladajú už ako dokonalých svätcov, ako dokonalých ľudí, ktorí už ako svätí začali žiť tu na zemi, nie je to správny náhľad. Skutočnosť je tá, že aj oni len tam začínali, kde sme my, plní krehkosti, zaťažení všelijakými neduhmi ľudskej prirodzenosti a inými starosťami. Aj oni mali len tie prostriedky k svätosti života, ktoré máme my, a to je menovite Eucharistia, svätý ruženec a. i. Odkaz každého svätého by sa dal vyjadriť takto: *„Aj ja som bol tým, čím si ty. Aj ty sa môžeš stať tým, čím som ja.“*

Svätá Cirkev sa na Tridentskom sneme vyslovila, že každý veriaci kresťan-katolík je povinný preukazovať svätým patričnú úctu. Uctiť niekoho znamená uznávať jeho vynikajúcu vlastnosť. Znamenitosť svätých, ako sme videli, pozostáva v tom, že Božia spätosť, sila milostí a vznešenosť človeka sa v nich skvie v najčistejšom svetle a najbohatšími farbami. Keď to uznáme, pokloníme sa pred najvznešenejším ideálom ľudstva, ktorý je postavený do služieb pravdy celou oddanosťou, a konečne pred Bohom, ktorý je cieľom všetkých ideálov. Preto aj naša úcta k svätým je úctou nábožnou a náboženskou.

Ale tá náboženská úcta nikdy nemôže viesť do pokušenia v domnení, že svätých od Boha už nič neodlišuje. Jedine Bohu sa klaniame, svätých iba uctieваме. A to preto, lebo aj oni celou svojou osobnosťou klaňajú sa Bohu. A tak úcta k svätým vôbec nezmenšuje úctu k Bohu, ba naopak, ona ju len zväčšuje a je pre ňu aj pohnútkou. Veď, keď modlitbami sa približujeme k svätým, dostávame sa do takej spoločnosti, kde každé gesto, každé slovo, každý úder srdca oslavuje večného, svätého Boha. A keď sa už dostaneme medzi nich, ich spoločnosť nás strhne so sebou.

Úcta k svätým sa prejavuje predovšetkým v tom, že si ich život predstavíme pred duchovné oči a usilujeme sa čo najdokonalejšie kráčať po ich šľapajách. Veď oni neurobili nič iné, ako do každodenného života uviedli rády a smernice, ktoré nám dal Ježiš Kristus. Život každého svätého je akoby jednou stanicou na ceste nasledovania Krista. A tu sa nesmieme dať mýliť, lebo, ako sme už spomenuli, aj oni zápasili s tými istými ťažkosťami, ako my. Lenže oni ich premohli svojou hrdinskou rozhodnosťou, vytrvalosťou a dôslednosťou.

To je práve to, v čom ich máme nasledovať. Stále nám pripomínajú: „*Keď sme to vedeli vykonať my všetci, prečo by si to nedokázal aj ty?*“ Je pravda, že ich zázraky, neobyčajné dary a mimoriadne skutky sú pre kresťanskú dušu stále osožným svedectvom, zvlášť v takých časoch, aké žijeme my dnes, ktoré nám vysvetľujú potrebnosť mimoriadnych hrdinských skutkov lásky k Bohu a blížnemu. Predsa väčšinou platia slová sv. Augustína: „*Také (skutky) máme skôr obdivovať, ako túžiť po nich a chcieť ich nasledovať.*“ Svätých teda nemôžeme nasledovať v konaní zázrakov. Môžeme však a aj máme nasledovať ich príklady lásky k Bohu a k blížnemu a tiež sebazaprenia.

Druhý spôsob úcty svätých je ten, že ich vzývame o pomoc. Je ľahké uznať, že modlitba spravodlivého má pred Bobom veľkú cenu. Je isté, že sa svätí od nás neodtrhnú, keď sa dostanú pred Božiu tvár. „*Kto dieťa svoje miloval, jeho starosť oň hrob nepochoval*“ – hovorí básnik. Ba ich spojenie s nami sa len prehlbuje, lebo čistejšou láskou nás môžu obkľučovať. Môžeme sa teda k nim obracať s plnou dôverou. Oni sa o našich záležitostiach dozvedia skrz Boha a ak sú veci, o ktoré prosíme, nám vskutku osožné, orodujú aj oni, aby sme boli vyslyšaní. Boh ako hosť Abrahámov bol ochotný na prosbu Abraháma zmilovať sa nad dvomi hriешnými mestami. Tak pre zásluhy svätých vypočuje aj naše nábožné prosby a splní naše túžby.

Zdroj: flickr.com

Keďže sa svätí s bratskou láskou zaujímajú o veci, týkajúce sa nášho duševného spasenia, je veľmi správne utiekať sa k nim práve v tých veciach, o ktoré sa oni v tak veľkej miere zaslúžili a modliť sa k nim práve o tie cnosti, v ktorých sa oni zvlášť cvičievali. Svätí sú teda ochrancovia jednotlivcov. Podobne aj jednotlivé spolky, zruženia, spoločnosti, rehole, mestá, krajiny a národy majú právo vyvoliť si takýchto ochrancov medzi svätými. Môžu byť potom presvedčení, že títo svätí patróni budú svojich zverencov aj chrániť. Tak je odôvodnená úcta patrónov.

Cirkev pri sv. krste každému udelí meno niektorého svätca a tak mu ho aj určí za patróna. Dáva mu vzor nasledovania hodný. Každý veriaci kresťan cíti akési bližšie vzťahy k svojmu sv. patrónovi, rád ho uctieva a jeho príklad nasleduje. Nech rodičia pre svoje dieťky určujú vždy také mená, ktorých nositelia sú svätí. Nie je to dôstojné, aby katolícke dieťa nosilo pohanské meno.

Úctu k svätým navonok prejavujeme tým, že ich sviatky zasväcujeme a pozostatky uctieваме. Už v prvých storočiach kresťanstva Cirkev zasväcovala výročný deň mučeníctva jednotlivých veriacich. Takéto dni sa potom volali dňom narodenia (*natalicit*), lebo vlastne vtedy sa narodili pre večný život. A odvtedy pamätným dňom vo všeobecnosti je deň úmrtia alebo nájdenia pozostatkov, slávnostné „vzdvihnutie“. Z veľkého počtu svätých, ktorých úmrtie padá na niektorý deň, svätá Cirkev jedného alebo aj viacerých, známejších, oslavuje svätou omšou. Ostatní sa len spomínajú v úradných záznamoch, tzv. Martyrológiách.

Úctu zasluhujú aj obrazy svätých, ich relikvie a relikvie v širšom slova zmysle, ako sú napríklad časti ich šatstva, niektoré nástroje, rakva, hrob atď. Všetko toto preto uctieваме, lebo sú nám milé aj tie veci, ktoré nám zostali po našich drahých zosnulých, napríklad po rodičoch. Podobne aj národy zhromažďujú pamätné veci po svojich najlepších synoch. Nemôžu byť ani pre nás katolíkov ľahostajné pozostatky po našich duchovných velikášoch. A nakoľko pozostávame nielen z duše, ale aj z tela, obrazy a relikvie môžu na nás vnímateľnejšie pôsobiť. Lepšie vedia našu pozornosť na svätých obrátiť, lepšie v nás oduševnenie za nich vzbudiť, ako meravé myslenie. O tom hovorí VII. všeobecný snem nicejský roku 787. Správne píše o mučeníkoch sv. Hieronym: „*Uctieваме relikvie mučeníkov, aby sme sa klaňali Tomu, koho sú mučeníkmi.*“

Aby sme mohli svätých dôkladne uctievať, je potrebné dobre poznať ich životy. Ani jeden katolík nemá zanedbávať čítanie ich životopisov. Je to nielen zaujímavé, ale aj veľmi osožné. Veď život každého svätca na zemi uskutočňuje nebeské učenie Ježišovo. V živote svätcov nachádzame vyskúšané už smernice, ako žiť podľa vôle Pána Ježiša. Svätí sú pre nás žiarivé hviezdy, pre našu dušu smernice. Ak si smer cesty určíme podľa nich, dôjdeme ku kresťanskej dokonalosti. Priblížime sa k nášmu božskému vzoru, k Ježišovi Kristovi.

Naopak, bez svetla nieta života, človek v tme veľmi ľahko stráca smer, poblúdi. No nemôžeme stratiť smer, keď vidíme ligotavú hviezdu niektorého, nám osobne milého svätca. Preto dobre robí ten, ktorý každý deň čítava zo života svätých. Taký veriaci ľahko nájde svojho nebeského priateľa, ktorý ho sprevádza, ba ho častejšie aj v duchu navštevuje a našepkáva mu, ako má za každých okolností prejavovať svoju lásku k Bohu a ako sa má v nej zdokonaľovať. Bude mu tiež podávať pomocnú ruku vo všetkých životných ťažkostiach a bojoch. Bude mu riadiť kroky po ceste do toho kráľovstva, kde došiel aj on a kde niet už ani bólu, ani utrpenia, iba večná láska a večná blaženosť.

Svätí sú naši veľkí priatelia vo svetle evanjelia a Božej milosti. Oni sú z nás, krv z krvi. Preto aj cítime akúsi blízkosť k nim. Aj oni boli takí krehkí ľudia, akí sme my. Preto sa nepozeráme na nich akosi cudzo, ale s rodinným spolucítením, spolunažívaním a s bratskou láskou. Svätí sú tí, ktorí nás zastupujú pred Bohom. Orodujú za nás, za naše duševné dobro, za naše spasenie.

Kto takto hľadá na svätých, bude mať v ústach iba chválu voči nim a v srdci svätú pýchu, že nám Boh dal a dáva najvýznamnejších hrdinov ľudstva.

Článok vyšiel pôvodne v časopise Svätý ruženec 12/1948, do elektronickej podoby bol spracovaný Dominikánskou knižnicou, pre zverejnenie na stránke christianitas.sk bol čiastočne upravený redakciou Christianitas.sk.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/ako-mame-hladiet-na-svatych-ii-cast-co-nam-svati-hovoria-symbolizuju-a-ukazuju/>